

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 8.

Vtorik 28. Prosenca

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blasniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti anese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

19. januarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju III. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista, in sicer v edino-nemškem kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 10. Razpis ministra denarstva od 30. decembra 1850, glede dobe, ko notarjatni red v avstrijski kronovini pod Anizo v moč stopi.

Št. 11. Razpis ministra pravosodja od 31. decembra 1850, glede dobe, ko notarjatni red v kronovinah avstrijskih nad Anizo in na Solnograškem v moč stopi.

Št. 12. Razpis ministerstva vojaštva od 31. decembra 1850, s katerim se od njegoviga veličanstva po naj višjem sklepu poterjeno poboljšanje plače vojaških sodniških oseb od generalauditor-lieutenanta navspodej naznani,

Št. 13. Cesarski rokopis od 14. januarja 1850, po katerem se zapove, de imajo smertne obsodbe porotne sodništva, predenj jih dežel-nimu knezu predloži, naj višjemu sodništvu naznaniti in ga za sovet prašati, in še le potem se imajo deželnimu vladarju naznaniti, ako višje sodništvo smertno kazen poterdi.

Št. 14. Razpis ministerstva zunajnih zadev od 15. januarja 1851, po katerim se dobrote kraljeve niderlandske vlade avstrijskim bar-kam podeljene naznanijo.

Dunaju 18. januarja 1851.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

25. januarja bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXVII. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, ki je 30. septembra v edino-nemškem izdanju na svitlo prišel, v talijansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 361. Derzavno pogodbo med Avstrijo, Prusijo, Bavarskim in Saksonskim od 25. julija 1850 čez napravo nemško-avstrijske telegrafne zveze.

Št. 362. Ukaz ministra kupčije od 18. septembra 1850, s katerim se odloče čez rabo avstrijskih državnih in tistih telegrafov, ki so napravljani v obkrajni nemško-avstrijske telegrafne zveze, glede občinstva naznanijo.

Št. 363. Razpis ministerstva bogočastja in uka od 21. septembra 1850, zadevajoč prestop učencov iz gimnazij na Ogerskem, Horvaškem in Slavonskem, v Vojvodini in temiškem Banatu v gimnazije drugih kronovin.

Št. 364. Razpis ministra denarstva od 22. septembra 1850, s katerim se zapove tripercentne denarnične navkaze po 100, 500 in 1000 gold., ki se še med občinstvam znajdejo, za listke državniga zaklada zameniti in jih popolnoma ob veljavo djati.

Št. 365. Ukaz ministra denarstva od 24. septembra 1850, veljaven za vse kronovine,

za ktere je bila postava od 7. septembra 1848 dana glede dvignjenja podložniških razmer, zadevajoč prošnje davkinih gospok pri odločbi čez rekurse, ki so zoper pravednost in postavo taks, ktere patrimonialne gosposke predpišejo.

Ravno ta dan bo tudi LVI. del občeniga državniga zakonika, ki je 11. decembra 1850 v edino-nemškem izdanju na svitlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanih razun poljsko-nemškiga izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 460. Ukaz ministra denarstva od 23. novembra 1850, veljaven za Ogersko, serbsko vojvodino in temiški Banat, čez odmerjenje in pobiranje vžitnine od vina in mesa v krajih, kjer stanuje čez 2000 duš.

24. januarja 1851 je bil ravno tukaj V. in VII. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1850, in sicer V. del, ki je 9. januarja 1850 v edino-nemškem, 15. maja pa v slovensko-nemškem, in 13. decembra v talijansko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel pod št. 8, v madjarsko-nemškem izdanju izdan in razposlan.

IX. del pa, ki je 16. januarja 1850 v edino-nemškem, 30. junija 1850 v slovensko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel pod št. 12, je bil v madjarsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Pregled zapopada je bil že naznanjen pri naznanjenju edino-nemškiga izdanja.

Dunaj 24. januarja 1851.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

27. januarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju IV. del občeniga državniga zakonika in vladniga lista od leta 1851, in sicer v edino-nemškem kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 15. Cesarski ukaz od 31. decembra 1850, s katerim se temeljne čerte glede definitivne vravnave političkih gospok v lombardo-beneškem kraljestvu vstanove.

Št. 16. Cesarski ukaz od 3. januarja 1851 glede odkidovanja snega iz državnih cest.

Št. 17. Ukaz ministerstva kupčije od 23. januarja 1851, po katerem se djavnost z razpisam od 20. decembra 1850 vstanovljenih odločb glede mesažerij na 1. aprila 1851 prenese.

S tem delam vred se bo tudi drugi dokladni del izdal in razposlan, ki zapopade naj ponižniše prednašanje ministra kupčije k prejšnjemu pod št. 16 napeljanimu cesarskimu ukazu od 3. januarja 1861.

Dunaj 25. januarja 1851.

Od c. k. vredništva občeniga državniga zakonika in vladniga lista.

Nevradni del.

Kaj je avstrijska domoljubnost.

V enim poprejnih sestavkov smo dokazali, de potres evropskih derzav v preteklih letih iz dvojniga vzroka posebno izvira. Pervi vzrok nezadovoljnosti ljudi je bil, de mnogi narodi eniga jezika bi bili tudi radi zapopadeni v eni centralni, to je tesno zvezani derzavi, naj že bo kraljestvo, cesarstvo itd. po izgledu Francozov, Špancov, Anglezov, Rusov itd. — Posebno Nemci in Lahi, ki so že mnoge stoletja v posamesne narode pod lastnimi vladami razcepljeni, so se v letu 1848 silno poganjali, de bi veliko vesolno bolj zedinjeno nemško in laško centralno derzavo ustavili. — Res je, de niso samo mladi, ne skušeni ljudje, kakor se od nektere strani terdi, ali pa le puntarji in podpihyavci v to premembo silili, ampak clo umni, stari in previdni so te misli uneti v poštenim namenu se silno trudili in mnogoteri tud premoženje in življenje v dar prinesli. — Dobro vemo, de marsikterikrat tudi pošten mož kako miselupeljati in utemeljiti se poganja in sili, brez de bi pametno in mirno sam pri sebi pomislil, al je mogoče, al ne. — Tudi od slovanske ednosti in derzave vsih slavjanskih narodov se je nekterim sanjalo, akoravno so umni in skušeni Slovani dobro prvidili in sploh prerokovali, de za tako vpeljavo časa ni, in ga tudi clo dolgo ne bo. — Od tod pride potres in prekucija nemških in laških dežel pod banderam ednosti, brez de bi vojsaki se poprej zedinili ali le veliko govorili, kaj de bi se namest overženiga utemeljilo, samoderžno vladarstvo, ustavna vlada, — kaj in kako bo pa potler, se je clo malo prašalo.

Drugi vzrok vpeljave političkih prememb je bila od večine ljudi tako priželjena vpeljava navade, samoderžno derzavo, v kateri cesar, kralj itd. brez omejenja, brez ljudskih poslancov gospoduje v vstavno ali konstitucijno vlado z odgovornimi ministri spremeniti. O kratkim bomo omenili, kako se je ta navada v Evropi počasi vpeljala. — Pred tri in šestdesetmi letmi so vsi evropski knezi se kakor samoderzci obnašali, konstitucije ali razdelenja veličanske oblasti ni nikjer bilo, — v nekterih deželah so se scer zbrali poslanci ljudstva, tode njih opravila niso bile imenitne, derzavni poglavar na njih sklepe vezan ni bil, njegovi ministri so bili tudi le njemu odgovorni. Samo angleški kralj je od leta 1688 na temelj derzave vezan bil, ktere britanska krona ni smela prelomiti. — Njemu na strani so stali ljudstvu odgovorni ministri, ljudstva poslanci so pravico imeli postave vladi nasvetovati, posebno pa njej davke dovoliti, ali pa odreči. Taka vstavna ali konstitucijna vlada se je na Angleškim po več ko stoletni navadi vterdila. — Francozi so imeli do leta 1789 samoderžno vlado, tačas pa se je začela tam revolucija, ali prememba vladne podobe, ki še dan današni ni jenjala. Od začetka so hotli vladno podobo po izgledu Angličanov napraviti, ali prenegla sila nekterih in hudobno ob-

našanje drugih je v kratkim tisto lepo deželo v jezeru kervi in solz pogreznila. — Vse se je zmešalo, dokler je vojvoda Bonapartè vsaki vstavi konec storil in se samodržniga cesarja Napoleona I. izklical. — Ko so njega v letu 1815 premagali je bilo vstavno kraljestvo na Francoskim spet vpeljano, dokler se je v letu 1848 spet vse spremenilo. — Od leta 1815 so po celi Evropi sploh hrepeneli, da bi se samodržna vlada v vstavno, to je konstitucijo spremenila, tode v letu 1848 so ljudstva to poželenje tako očitno na znanje dale, da jim je v celi Evropi od vsih vladarjev dovoljeno bilo. — Tudi naša Avstrija ni mogla in ni hotla zadej ostati; milostljivi cesar Ferdinand je 15. sušca leta 1848 Avstrii vstavno vlado obljubil, in svitli zdajni cesar Franc Jožef I. jo je 4. sušca leta 1849 kakor temeljno vstavno vesoljne Avstrije na zadnje dal, in z svojo cesarsko besedo poterdil. — Prazno bi bilo zdaj prašanje, kaj je boljše in koristnejši za blagor ljudstva, če je samodržno, ali če je vstavno vladano. — Kakor eno in zmiraj tisto oblačilo vsim ni primerjenjo, tako bodo tud ljudstva pod obojno vlado srečni živeli, ako le vsak deržavlján dobro premisli, da nima samo pravic, ampak tudi dolžnosti, in ako je ljudstvo uneto ljubezni do domovine. — Zdaj ni več časa nazaj se ozerati, kako je nekđaj bilo, silno nevarno bi bilo preklete leta nazaj si vošiti, — iz puške veržene krogle nazaj več ne pokličoš. — Vse tožbe in obzaloovanja zgubljenih dobičkov nič ne pripomorejo, nazaj ni več mogoče: tedaj resnično pa previdno naprej. — Drugiga prostora zdaj za naše djanje najdití ni, kakor vstava 4. sušca 1849.

Brez teh dveh virov premembe političkih zadev, namreč kakor smo omenili nagnenja narodov k deržavni edinosti, in vošila vstave se pa tudi najde še tretji vzrok grozovitne prekucije, ki dostikrat kakor šumeči vihar vse kar se mu v bran stavi podere. — Ta vzrok je razujzdano poželenje ljudi nekterikrat pa tudi huda reva, ki posebno v poglavitnih mestih tako silno narase, da le ena iskra, to je pripravna priložnost, vse vname, ali pa kakor dereči potok tudi tiste, ki bi ne hotli z seboj valí. — Veči in imenitnejši ko je mesto posebno poglavitno, več se najde bogatih, več pa tudi revnih, ki sploh vsaciga bogatiga, brez de bi okoljšine dobro prevdarili, tudi srečniga imenujejo. Najde se jih pa tudi tam nezmerno vlačugov, potepuhov, tudi zbrisanih ljudi, ki so več del svoje premoženje zapravili, in bi zdaj v zmešnjavi radi v ptuje mošnje segli — ali pa se v tej priložnosti vzdignejo ošabni, oholi in prevzetni možje, ki vošijo lastno osebo na oltar postaviti.

Tukaj naznanjeni so sploh viri in vzroki političkih prekucij. V poznejih sestavkih bomo skazali, kako je naše cesarstvo od maliga začetka do zdajne slavne moči doraslo, kako ga najde prekucija leta 1848, — kakšna je Avstrije prihodnost, in kaj se imenuje prav za prav avstrijska domoljubnost.

(Dalje sledi.)

Obertniška razstava vsih narodov in „Leipziger Illustrirte Zeitung“.

Leipziger „Illustrirte Zeitung“ nam pošlje sledeči sostavek z prošnjo, da bi ga natisnili. Ker je ta sostavek zares v korist in občno blagostanje, se dolžni čutimo, ga našim bravcam v prestavi podeliti.

Obertniška razstava vsih narodov ima namen z enim pogledam vire bogastva sveta, sad znajdb celih vekov, tisučerne umetnosti, in čude mehanike in kemije, ktere je človeški um in njega neprenehljivi trud iz posameznih delov učenosti rodil, da bi s tem svoje delo

polajšal, pripomočke povečičal, celimu svetu naznaniti. Obertniška razstava je tedaj vsim k spodbudi novih prizadetij in poganjkov, tisti narod, ki bo naj umetniši dela zamogel izkazati, bo zmagovavec drugih.

Zavolj tega se tudi dan na dan veči paznost na to razstavo obrača, ktero je velika misel razstave vesolniga sveta zbudila. Vsak bi rad zvedel, kaj se tu in tam godi, kaj de Angličani, kaj de Francozi pripravljajo? kaj menijo Amerikani storiti? kaj de bo iz Indije prišlo? kaj se v naših fabrikah godi? kako de se z obertnijo naprej korači? kdaj de bo obertniška razstava in ako bo zares tako veličastna, kakor se od vsih strani sliši?

Na vse te vprašanje bo „Leipziger Illustrirte Zeitung“ odgovorila. Ona bo od tedna do tedna ljudem donašala reči zadevajoče to obertniško razstavo, kar je od začetka od napredka tega velikiga započetja storila in vse naznanila sostavila, ki so za obertnika kakor za prijatla obertništva in umetnosti važne, ona ne bo samo umetnika v London poslala, da ji bo dopisoval, ampak bo tudi svojim naznanilam podobe pristavila naj važniših obertniških reči, ki bodo v Londonu razstavljene.

Vredništvo „der Illustrirten Zeitung“ nas je naprosilo, vse obertnike, brave našiga časopisa, da zamoremo ta namen popolnoma doseči, prositi, tisti reči narisati in jih vredništvo poslati, ktere so v Londonu v razstavo poslati namenili, ki bodo pričale od razstavljenih obertniških reči. „Illustrirte Zeitung“ bo naprosila umetnike ksilografske naprave pod predsedništvam gospoda žlahtniga Krečmarja te reči narisati, in bo zamoglo toliko bolj za lepoto skerbeti, kolikor popred bo prejelo narisane. Ono bo skerbelo, da bo reči, ktere ji bodo poslane, še popred v časopisu narisalo, kakor bodo v razstavo v Londonu prišle in sicer v tistem redu, kakor se mu bodo poslale.

Ni potreba razlagati prednosti, ki bodo iz tega razstavnika podeljene, njim se bo s tem sredstvo dalo, svoj namen toliko bolj doseči, in ker je mogoče, da se v obertniški razstavi ta ali una imenitna reč prezre, ker jih bo brezštevilno, jih bo „Illustrirte Zeitung“, ki je zlo razširjena, nazvanovala.

Pa tudi za tiste, ki niso nič v obertniško razstavo poslali, bodo zamogle obertniške razstavke pretresti in od velikiga pridá in neprecenjeniga dobička se prepričati, ker bo „Illustrirte Zeitung“ zgodovino napredka in obertništva pisala, kakor se še nikdar ni zgodilo.

In komu ni dano, zaklade obertnije pregledati, mu bo „Illustrirte Zeitung“ pripomogla, da bo zamogel obertnijo vsih narodov v časopisu pregledati in se iz nje učiti, ker se zamore za čas obertniške razstave vsak z dvema tolarjama za četert leta na „Illustrirte Zeitung“ naročiti.

Austrijsko cesarstvo.

Primorska.

C. k. centralna morska vradnija je 23. t. m. sledeči razglas dala:

Poglavar otoka Samos je tamošnimu c. k. avstrijskemu poslancu naznanil, da vstajniki nočejo turške vlade priznati, in de je toraj Mustafa paša, poveljnik turških vojakov na otoku Samos mesto in barkostajo in druge kraje z brodovjem zaperl in sicer od 4. januarja, tuje barke do zdaj niso zaperte, ako bi bilo potreba, pozneje to storiti, se bo c. k. poslancu popred to naznanilo, kar se s tem kupcam in brodnikam naznani.

Terst, 22. januarja 1851.

Koroško.

Na Koroškem je bilo konec leta 1850, 241

sol, med njimi 174 nemških, 58 slovenskih in 8 zmežanih. 56,593 ljudi ni imelo priložnosti šolo obiskovati, in v 107 farah ni šole. Teh far je 43 nemških, 60 slovenskih in 4 so namešane.

Štajarska.

* Celje 22. prosenca. — Eno uro od vasi Franc *) poleg cesarske ceste tik krajnske meje se je undan nekaj prav žalostnega pripetilo. Ponoči od 18. na 19. t. m. začne kmet K. pred sosedno hišo, ki je njegov brat, kričati in na pomoč klicati, kakor da bi bili razbojniki v njegovo hišo prilomastili. Brat zgrabi naglo svojo puško in gre z bratom proti njegovi hiši. Ko sta že skoro pri hiši, vglemeta človeka, ki jo od hiše proti gojzdu unaša. „Stoj! — stoj! — stoj!“ kriči sosed s puško, in ker begeči ne mara, strelja za njim; — zadeti se zgrudi. Ali kdo popiše zavzetje obeh bratov in družine, ki so nato z lučjo pripeli, ko se prepričajo, da je zadeti sosedov sin da ga je njegov lastni oče obstrelil, tako da hudo ranjen v kervi na tleh leži. Od vojakov je bil pobegnul, in se brez očetovega vedeža že nekoliko dni blizo domovja klatil. Zlo ga sodijo, da je dva dni popred neki vlom (Einbruch) poskušal, nocoj pa je bil nakani svojega lastnega strica pokrasti, če mu ni celó po življenju stregel. V Celjsko bolnišnico ali špital za vojake so ga odpeljali. (Gr. Ztg.)

Avstrijska.

Vojaki se že iz Českiga domu spusajo, vsih skupej se bo 30,000 na dom spustilo.

* V „Pester Ztg.“ se piše iz Detve. K slovenskemu balu, ki bo 18. febr. na Dunaju so povabljeni štirje možje iz Detve, da bodo stali pri vratih, in to zavolj tega, da bodo ljudje te orjaške hrabre može spoznali. Detvani so posebno močne in orjaške postave. Tem ljudem se zdi ne škodje žganje nič. Vse se jim čudi. Za pot bodo plačilo dobili in še poverh vsakdan šest goldinarjev. Zraven tega smejo tudi stolp sv. Štefana in cesarski dvor zastonj pregledati, da bodo zamogli kaj povedati, ko bodo domu prišli.

* Odpravništvo časopisa „Oesterreichischer Volksfreund“ nabira doneske za našiga misjonarja v sredni Afriki, generalvikarja doktorja Ignaca Knobleharja. Pravijo, da je že mnogo nabralo.

Njegovo veličanstvo je sledeče lastnoročno pismo ministru Schmerlingu blagovolilo izročiti. Ministru pravosodja vitezu Antonu od Schmerling.

Ljubi vitez od Schmerling!

Na Vašo prošnjo, ktero mi je ministerski predsednik knez Schwarzenberg predložil, da bi Vas službe ministerstva pravosodja odvezal, Vam to po milosti dovolim in zraven izrečem svoje spoznanje, da ste na tako važni stopnji toliko storili, in ob enem zvolim družiga predsednika kasacionalniga in višjiga sodništva, Dragotina viteza od Kraus za svojiga ministra pravosodja.

Dunaj, 23. januarja 1851.

Franc Jožef, s. r.

F. Schwarzenberg, s. r.

Drugimu predsedniku višjiga in kasacionalniga sodništva Dragotinu vitezu od Kraus.

Ljubi vitez od Kraus!

Primoraniga se vidim, Vas na mesto ministra pravosodja viteza Schmerlinga, kteriga sim po milosti službe odvezal, za ministra pravosodja izvoliti. To službo brez mude prevzemite.

Dunaj 23. januarja 1851.

Franc Jožef, s. r.

F. Schwarzenberg, s. r.

*) Franc (vas) na Vranjskim.

Horvaška.

Ban Jelačić je 20. t. m. iz Dunaja v Zagreb prišel.

* Društvo za „povestnicu jugoslavensku“ je spet sejo imelo, v kateri se je dopis Petrogradskega starinskiga društva prebral, v katerem društvo željo izreče, z drugimi takošnimi slovanskimi društvi v zvezo stopiti, in praša društvo, ako bi hotlo to storiti in ji zraven tudi druge take društva naznaniti, katerih zveza bi mu bila koristna.

Sklenilo se je, imenovanemu društvu odgovoriti in veselje izreči, de hoče z njimi v zvezo stopiti; sklenilo se je tudi vse dela, ktere bo v natis dalo, Petrograškemu društvu poslati in druge jugoslovanske društva na Petrograško opomniti.

Odgovor Ljubljanskiga zgodovinskiga društva, v katerem se izreče, de je pripravljeno, k našemu namenu pripomoči, se je prebral.

Zagrebski nadškof odgovori, de podob Pavlinov ne more izročiti in de niso nikake posebnosti. Sklenilo se je, mu odgovoriti, de naj se skerbno varujejo, ker je med njimi njih nekoliko, ki so zgodovinske vrednosti kakor podoba slavonske vojvodinje Margarite in Celjskiga grofa Ulrika.

Slavni slovanski zgodovinar gospod Pavel Šafařík je pisal društvu, de ga je zlo veselilo, ker ga je društvo za častniga uda izvolilo; on pravi, de je že davno želel enako društvo na Jugoslavenskem zbuditi, in zdaj je doživel, de so se njegove želje spolnile. Z zahvalo tudi obljubi, de se bo po moči trudil za društvo skerbeti. Ta serčni dopis je bil z glasnim „živio“ pozdravljen.

Odgovor nadžupana požeganskiga, v katerem obljubi nekatere starine že zdaj društvu poslati, se je z veseljem in zahvalo sprejel.

Mlada duhovšina Zagrebske bogoslovnice prepusti svojo bukvarnico društvu za rabo; v to se je z veseljem dovolilo in duhovšini raba historijskih društvenih reči pripustila.

Duhoven in fajmošter Kalabar v Sisku se je naprosil, de bi pazil na starine, ki se ondi izkopujejo z pristavkam, de bi društvu, če je kaj našel, naznanil.

Gospod Kuković se je naprosil, de bi svojo denarsko nabirko društvu izročil ali jo saj popisal, in dr. Gaj, de bi svoje stare rokopise popisal, tiste pa, katerih ne potrebuje, društvu izročil.

Gospod Vukotinić je poslal 4 iztise knjige: „Kaj je štajarsko med turškimi vojskami za Horvaško storilo.“

Predlog predsednika, vse jugoslavenske škofo naprositi, de bi v svojih škofijah vse zgodovino zadevajoče reči nabirali, se je poterdil.

Serbsko.

„Vojvodjanka“, ktero smo ravno pervikrat iz Zemuna prijeli, naznani v drugem čistu, de se je poglavar Vojvodine skoz Solnok v Beč podal, in de je gosp. general-konsul T. Radosavljević v činu polkovnika iz Dunaja v Zemun prišel.

* „Vojvodjanka“ pravi, de je na liceumu v Temišvaru naj več Serbov. Vstanovila se bo ondi tudi stolica serbskiga jezika in slovstva. Profesor te stolici bo književnik Dim. Tirol.

* Ravno ta časopis pravi, de se iz Beča piše, de je ministerstvo že začelo na tistem predlogu delati, kteriga so tergovci Zemunčani predložili, de bi se kupčijska zbornica napravila.

* Dalej zvemo iz tega časopisa, de so vsi tisti mladenči v Bački vojašnje oprosteni, ki so se prostovoljno dvignuli zoper puntarje.

* Cerkevne bukve avstrijskih Serbov, ker so bile med vstajo večidel pokončane; se bodo na stroške vlade zopet natisnule. Prejšni natis

je bil od leta 1763, ki je v Moskvi na svitlo prišel.

Moravska.

Na Moravskem se bodo vsi Angličani popisali. Angleška vlada se je namreč na našo obrnila z prošnjo, de bi 31. marca t. l. vse Angličane popisala in popis angleški vladi poslala. Ta čas se bo tudi na Angleškem ljudstvo popisalo.

* Iglavsko porotno sodništvo je 13 let stariga fanta po imenu Peter Švalbl na 14 dni v zapor obsodilo, ker je flike in banknote po 10 gold. čudno lepo delal. On se ni nikdar učil risati, in zna le slabo pisati, al v risanju je prav mojster; on je banknote le zavolj nadlog očeta ponarejal, ki je vseskosi pošteno živel, al dvakrat je pogorel in potem se zbolel in tako ubožal, de ni zase in za svojih 10 otrok jesti imel. Fant je nepokvarjen, zlo umen, ima dobro serce in ako bi se izobrazil, bi zamoglo kaj posebniga iz njega biti.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz Bosne se piše 8. januarja iz Sarajeviga: Komaj boste verjeli, kako silno so se 6. t. m. v Sarajevem tidansnim dogodbam čudili. Gerki so obhajali velki praznik sveti dan, katolčani pa sv. tri kralje, ko so je začelo ob 10 zjutraj s topovi streljati v čast avstrijski zastavi, ki se je pervikrat v Bosni razvila nad stanovanjem c. k. general konsulata. Brezštevilno ljudi se je zbralo, ki so bili pričča tega, česar bi ne bili nikdar verjeli. V Sarajevem, kjer so še nedavno kristjane stiskali, ker ni noben ferman popolne veljave imel, tu se je streljalo v čast zastave kersanske oblasti, ki se je razvila v varstvo in blagostanje kristjanov, — kaj taciga le verjeti, to je preveč. Toliko veči je bilo veselje od ene in serd od druge strani ko se je to zgodilo. Vse je hitelo, se z lastnimi očmi prepričati, kaj de se je zgodilo. Ta reč je bila mnogim v tolažbo, ki boljše prihodnosti pričakujejo. Gosti ljud so komaj konjki prederli, ki so spremili Omer pašata in Hairedin pašata, ki sta se v poslopje konsula peljala. Vojaška muzika je igrala pri stanovanju general konsula skoz več ur, kar je še več ljudi privabilo, al Turkov, ki so se bali in togotili, ni bilo. Posebno razkačeni so bili, de se je Omer paša z Hairedin pašatam slovesnosti vdeležil. Ta dogodba je za Avstrijo silno imenitna, veljavnost Avstrije se je s tem neskončno v Bosni dvignula. Od te tukaj popolnoma neznane slovesnosti zdaj vse govori; od nje pomembe pa Turk molči, ker ga jezi in kristjan, ker je previden in ker se boji; naj mu bo v blagor.

Vradne naznanila prineso nekoliko novic iz Hercegovine. Večkratna poskušnja, raja k orožju prisiliti, ki je bila vedno zastoj, je v starem trinogu Mostara misel obudila in namenil je, njegove vasi pokončati in ga na tako vižo k boju prisiliti ali pa kaznovati. Ali beg se je tudi že z več kakor 1000 vstajnikov napotil, ta namen izpeljati, je pa moral pete odnesti, ko je na Skenderbega naletel, ki je vasi branil. Ravno tačas so se Arnavti do Han Borke in Vrabča naprej pomaknuli.

Arnavte so vstajnike 7. t. m. zgrabili, ki so se pa z velika zgubo morali do Lepote umakniti, kjer so 150 vojakov pustili in se potem proti Mostaru podali. Ta posadka se je po noči od 7. na 8. udala. Skenderbegu na milost in nemilost in s vzetjem te terdnjave je Skenderbegu cesta v Mostar odperla. Kdaj de se bo Omer paša tje napotil, še ni gotovo. Hafis paša, sin Ali paša Stolčevića je mertev; ni še znano, ali mu je bilo zavdano ali je bil ustreljen ali je za boleznijo umrl. Njegovo djanje je bilo djanje očeta.

Nektere dni je že, kar se je vojakam polovica zostale plače odrajtala, ker je v denarnice nekaj milijonov prišlo.

V Srebernici blizo Sarajeviga so sreberne žile našli, in zavolj tega je bil en inženir tje poslan, de bo kraj pregledal.

Poljska.

Za Krakovčane, ki so v ognju škodo terpeli, se tudi na Angleškem doneski nabirajo, od kodar se obilna pomoč pričakuje.

* V „Czas“ se piše, de je več Poljcov iz vshodnih dežel pruskimu kralju prošnjo poslalo, de bi jim bilo dovoljeno, v šole in sodniške opravila samo poljski jezik vpeljati; ministerstvo jim na to ni prav zadovoljno odgovorilo.

Nemška.

Telegrafsko naznanilo pove, de je francoski poslanec iz Berolina v Pariz poklican.

* Poruski vojaki se dan na dam domu spuščajo.

Turška.

Iz Carigrada se 25. decembra piše, de bodo beguni v Kiutahii osvobodeni, ker je dunajski kabinet to dovolil. Če se bo tudi z Košutam to zgodilo, od tega se v Carigradu nič ne ve.

* Pisma iz Beiruta naznanijo, de novoizvoljeni poglavar v Aleppi zlo skerbi, de se bo to kristjanam povernulo, kar so jim vstajniki poropali. Vstajnikov se je že 700 zapadlo. Obropane reči so vredni 15,400,000 piastrov.

Do zdaj so obropanih reči kristjani še komaj za en milijon piastrov nazaj dobili Kristjani so prosili sultana, de bi jim 5 milijonov piastrov posodil. Sliši se, de se bo zavolj tega vsim Turčinam davek naložil.

Belgia.

V Belgii ni ministerstvo odstopilo, le minister vojaštva se je odrekel, ker so se mu drugi ministri uperali zavolj prevelikih vojaških stroškov.

Francoska.

Francosko ministerstvo je zopet odstopila. Napoleon sicer iz začetka ni tega dovolil, potem pa, ko je narodni zbor ministerstvo nezaupno pismo poslal, je previdel de se mora udati in je ministre razpustil.

* Iz Pariza se piše: O govoru gospoda Thiers-a v narodnem zboru se vse pogovarja. Lepši govor smo komaj kdaj čuli. Ministerstvo je popolnoma pobito, ni vedilo, kaj bi bilo v zboru počelo. Vsako četrte ure je en elysejski ljudski zastopnik sedež zapustil, de je dogodbe naznanil.

Predsednik republike je z težkim sercam pričakoval govora Changarnier-a. General je vendar trezno govoril in njegov kratki govor je bil z zadovoljnostjo sprejet.

Stanje je pomenljivo. Do leta 1852 ne moremo tako ostati.

Pred vsim drugim pravijo, de je dežela mirna. Zares, pa le na poveršju. Rudeči se zlo trudijo. Njih odborniki so vedno pripravljani. Napadu zoper republiko se bodo uperli. Se ve, de bodo zmagani, vendar pa bo boj vstal. Clo posteni republikan Cavaignac terdi, de se diktatura z urnim korakom približuje. Skušeni možje to vidijo in še več; oni se za to pripravljajo. Poznam terdiga republikana, ki se vladi prilizuje, de bi v prihodnje v senat izvoljen bil.

Angleška.

Na orjaškem poslopju v Londonu, v katerem bo obertnijska razstava celiga sveta, vihrajo barve in zastave vsih narodov, samo — nemške (černo-rudečo-rumene) ni. Angličani z glavo odmajujejo rekoč: Za Porusko, za Avstrijsko, za Saksonsko vemo, za Nemčijo pa ne.

Estrajh.

Odprejo Franc Jožefa roki
Estrajha se sreče potoki —
Vek zlati svobode okrog
Mu trosi obilnosti rog!

Naš cesar, zaupajmo, bo de
Pobratil protivne narode!
Nabira si krepke moči,
Svet celi osrečit želi.

Ljudjubne, prebrisane glave
Pravične, umetne postave
Vsím državljanam dele,
Njih blagor uterjat hite.

Strupeniga robstva pošasti —
Zdaj morate večno razpasti
U prah zaničljivi, pepel!
Svet, ukaj preroben, vesel!

Bog! skerbniga živi cesarja,
Ministre, preumne vladarje,
Ki Avstrii srečo pleto —
Podpiraj z mogočno roko!

C. k. licealna bukvarnica v Ljubljani.

(Konca.)

Shranjena je v šolah v drugim nadstropju v šesterih sobah, od katerih ste dve posebno veliki, in sicer v 105 velicah in 4 manjših omarah. Bukev pa, večidel pravdoslovskih, ki jih je bukvarnica od poprejšnjega tukajšnjega dvorniga svetovavca, visokocastitiga grofa D. Welsperga pretečene velike šolske prazničke podarovanih dobila, bo tudi kaki dve omari, ktere pa še niso za občinsko rabo v red djane.

Od bukev posameznih oddelkov slovstva ni tukej naša naloga govoriti, zakaj od nobeniga oddelka nemoremo reči, de je popoln; de je še ondi, kjer imaje bukvarnice po več tavzent gold. dohodkov na leto, niso tako popolni, de bi v njih ničesar pogreševati ne bilo.

Po verhu le toliko rečemo, de sta oddelka gerških in rimskih klasikarjev v bukvami še skorej nar bolj oskerbljena, po katerih šolska mladost in drugi bravci segajo, akoravno se v njima se marsiktera škerbina raznih slavovitih bukev najde, po katerih najbolj gosp. učniki Ljubljanskiga gimnazija poprašujejo, ktera se bo pa scasama po mogočnosti tudi zamasila. V omarah nemških klasikarjev se vidijo le posamezni slavoviti pisatelji; škoda, de ni polje nemškiga parnasa s krasnimi cveticami bolj zasajeno, po katerih šolska mladost močno hrepni in vseskozi poprašuje. Z laškimi, francozovskimi, angleškimi in pa španjskimi klasikarji je licealna bukvarnica nar slabši preskerbljena, čeravno je vseskozi prašanje po njih. Med vsimi pa laških nar bolj pogrešamo. Z Lahy smo tako rekoč sosedje, s kterimi imamo vseskozi opraviti, škoda velika, de nimamo več slovstvih pripomočkov v rokah, de bi se že od mladih nog z njih slovstvam in slavovitnimi pisatelji italijanskiga parnasa soznani; škoda, de imamo v Ljubljani učilnico laškiga jezika in slovstva, ktere se šolska mladost z veliko koristnostjo in pridam od leta do leta bolj poprijemlje, in žali bog! le premalo bukev, po katerih ona hrepni. — Če bi ne imela Ljubljanska bukvarnica naslednjih laških pisateljev, to je: La sublime scuola di G. de Valenti, Ariosta, Dante, Petrarca, Monti, T. Tasso, Goldoni, Machiavelli in komej dvch porabljivih besednjakov; tako bi se ne moglo nikomur z italijanskimi bukvami vstreči. Kar ima pa francozovskih, angleških in španjskih klasikarjev, se tudi lahko na perste soštejejo. Pravdoslovskih bukev ima dovelj, tode le starih, ktere sedanji pravdoslovci komaj po imenu poznajo; novih pa le toliko, kolikor jih je pretečeno leto podarjenih dobila; zgodovinskih bukev ima naša bukvarnica tudi dovelj; zemljopisnih, natoroslovskih, kemijskih, kmetijskih in pa rudnijskih pa srednjo reč. Z botaniškimi bukvami je licealna knjižnica dosti dobro preskerbljena, ona ima lepih bukev s podobami raznih rastlin in zeliš veliko, le škoda da pri miru leže, kar je v Ljubljani botaniška šola jenjala; z matematiškimi

in naravoslovskimi bukvami ni tako, ako jih ima ravno brojno nabero, previdena, kakor bi jih bilo za sedanji čas želeli. Tudi bogoslovskih bukev ima dovelj, tode večidel iz poprejšnjih časov.

S slavjanskimi bukvami se Ljubljanska bukvarnica do leta 1845 ni mogla bahati, po mačehje je bila ž njimi previdena; pa sej ni moglo tudi drugači biti. Kdo še je do leta 1848 s slavjanskim slovstvom ali pa z bukvami drugi pečal, kakor le posamezni prijatli slovenščine? Koliko Slovencev je bilo pri nas, de bi bili svoj domorodni jezik ali pa slovstvo čislali, ali po omonjenim slovstvu in bukvah segali? Več jih tacih poznamo, ki so se sramovali, de so slovenske kervi ne pa de bi se bili s slovenščino ubijali. — Ravno tako se je tudi s slovenščino sploh godilo, in se žali bog še zdej godi. Komu je bilo mar, de bi bil slovenske bukvu skupej zberal? Kteri bukvarničar Ljubljanske bukvarnice je bil za kaj taciga vnet? Razun M. Čopa se ni nobeden s slovenščino pečal. Kar je imela licealna bukvarnica do leta 1830 slavjanskih bukev, so bile večidel iz baron Coizove knjižice pred ali potlej v licealno prišle. S Kopitarjevo nabero se je pa Ljubljanska bukvarnica jako opomogla, in sicer tako, de se zamore reči, de se, razun dvorne Dunajske bukvarnice, morde nikjer po celim Avstrijskim toliko in tacih slavjanskih bukev skupej ne najde, kakor v Ljubljani.

Od družih oddelkov pa, katerih nismo v mislih imeli, nimamo nič posebniga povedati.

Od posebnih prestopnost in imenitnost ne bomo govorili, od enacih le toliko povemo, de je Ljubljanska bukvarnica naj bolj osobite in naj dražji bukvu od časa do časa po cesarskih darilih dobila; naj starši bukvu ima pa od leta 1470.

Vodji Ljubljanske c. k. licealne bukvarnice so bili po versti naslednji: prvi je bil že gor omenjeni gosp. F. Wilde; po njem o Francoskim vladarstvu Mihael Lieb in pa grof Hieronim Agapito, za njima po zopetni srečni avstrijski premagi M. Kalster do leta 1829, po njem M. Čop do leta 1835, ko je bil v valovih Save 6. maliga serpana nemilo smert našel in po njegovi smerti jo je vladal do 13. prošenca t. l. pa Dr. Jož. Kalasanec Likavec. — Popisali so jo pa in večidel tako vredili, de se zdej brez velike zamude časa vsake bukvu kmali najti dajo: gospod Jož. Kalasanec Likavec; gospod Miha. Kastelic (*), skriptor bukvarnice in pa podpisani. De se pa pri tem delu M. Čopu krivica ne zgodi in zasluge ne prikrajšajo, moramo povedati od njega le toliko, de je bil on delo, ktero je bilo neizrečeno potrebno, osnoval in bukvarnico le popisovati pričel, ktero delo so pa njegovi naslednjiki s združenimi močmi v letu 1842 doveršili.

Ljubljana 23. velleiga travna 1850.

J. Kosmač.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiga.

O sebe:

Dragotin, } fanta.
Franc, }
Marijana, nju mati.
Berluzga, nje mož.
Miklavž, njegov svak.
Terezka, hči Marijanina in Berluzga.
Tone, fant.
Mozes, jud.
Lenčika, nje botra.
Ranjen vojak.
Pawel Kučov, kozak.
Stirji drugi kozaki.
Kmetje, kmetice.
Domaslav.
Škander.
Jožef.
Brambovei.

Pervo djanje.

(kerčma, v nji so mize, stoli in kerčmarska priprava, omare za steklenice, voiči itd., na levo je okno.)

*) Zdjajni vodja bukvarnice.

Pervi nastop.

Dragotin in Franc.

Drag. (sedi za mizo in iz lesa sabljo reže.)
Moja sablja bo skorej narejena.

Fr. (že maha žnjo.) Hejsa! že prav! potem pa jo stečeva v vas; Jernejev Tonče in Košnikov Matevžek in drugi fanti — to vem — že naju čakajo. Kam pa si palice shranul?

Dr. V kamro pod posteljo; saj veš, da bi jih nam mati zlomili, če bi jih našli.

Fr. Jez pa ponje grem (odide na stran.)

Dr. (sam.) To bo boj! Le se en malo jo zostrim (reže spet in vstane.) Čez to sabljo komu kako za komat dam, bo tri soluca vidil.

Fr. (prinese nekoliko palic.) Tu so.

Dr. Moja sablja je dodeljana.

Fr. Tedaj urno, poskusiva, kako to pojde.

Dr. Že prav! (Oba vzameta palice in si sabljo na kvok pripneta.)

Fr. Narpred se strelj in potem še le udari. Pojdi, postavi se tje in jez se bom sem, pa greva eden zoper drugega in se bojujeva.

Dr. Prav! Pa kdo naju bo prijatelj in kdo sovražnik?

Fr. Sovražnik jez ne bom.

Dr. Jez tudi ne bom.

Fr. Ti moraš biti!

Dr. Če pa nočem?

Fr. Ti si neumen. V vojski mora eden prijatelj, drugi pa sovražnik biti.

Dr. Če mora to biti, pa ti sovražnik bodi.

Fr. Nočem; ti bodi!

Dr. Bog me obvari.

Fr. Kaj pomaga se pripraviti, eden naju mora dovoliti.

Dr. Dovolj ti.

Fr. Ti si starši.

Dr. Če prav, ti moraš biti sovražnik, jez te k temu silim.

Fr. To hočem viditi.

Dr. Kako pa, da boš vidil. (potegne sabljo.)

Fr. Ti, miruj! (mu žuga.)

Dr. Ti si baba.

Fr. Jez baba? to ti bom koj pokazal (potegne sabljo in ga udari.)

Dr. Ti si me na roko udaril, tako jez ne igram, pa to ti čem povernuti (sabljo proč verže in ga zagrabi.)

Fr. (se mu brani, tako, de se eden od drugega ne more stergati.)

Drugi nastop.

Marijana — poprejšnja.

Mar. Poredneža, kaj se že spet rujeta? Ne moreta nekoliko časa mirna biti? — Jez bom vas naučila! (jima palice in sablje vzame in jih skoz okno verže.) Jez se že brez tega celi dan z možem pripravim; še vi dva me dražita!

Fr. (Pomigne Dragotinu, da bi vun šel sablje in palice pobrat.)

Dr. (sam zase.) Mati so jih nam naprej poslali. Tedaj grem na dvoriše in jih pobrem. (tiho k Francu.) France, pride koj za mano (gre.)

Mar. Kam greš, Dragotin?

Dr. Le en malo vun. (se bliža vratni.)

Mar. Tu ostani.

Dr. Bom koj prišel (se zmuzne.)

Mar. Prav! prav! če bosta tako neboljiva, bom vaju v kurnik zaperla.

Dr. Sej nisim nič storil?

Mar. Se ve da nisi drugega storil, kakor same nerodnosti; — kamor pogledam, povsod le nered, tu leži nož — tu krivec — tu sveder — tu spet polno tersk; da bi le vedno povsod za vama pospravljala.

Dr. (ze zmuza za vrata.)

Mar. (ga vidi in ga nazaj pelje) Že spet vun; se hočeš spet potepati, ti potepin ti!

Dr. Mati, jez sim lačen.

Mar. Že spet lačen? kako dolgo je že, kar si zajterkoval? Pojdi in odreži si kos kruha.

Dr. Kruha nočem. Oče pravijo, da kruh v želodcu obleži.

Mar. Jez te bom učila kozjo molitvico, da Božji dar zametuješ. Zahvali Boga, da ga imaš. — Kje so oče?

Dr. Pod lipo sede in pijejo.

Mar. Že zjutraj na teso? kakor po navadi.

Dr. Jih čem poklicati?

Mar. Pojdi!

Dr. (sam zase.) Zdaj bom očeta poklical, potem pa jo v vas skočim. (teče proč.)

(Dalje sledi.)

Kdor želi v vradnim ali pa v oznanilnim listu karkoli si bode naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakokrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 2.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sestaviti, zna nam tudi sstavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar za preštavljenje odrajta.

k 8. listu Ljubljanskiga časnika, vtorik 28. Prosenca 1851.

Št. 519. Razpis konkurza. (15.) 1

Visoko ministerstvo znotrajnih oprav je po razpisu od 15. t. m. št. 658 dovolilo, de se začasno mesto okrajniga komisarja II. razreda z 800 gold. letne plače, v krajnski kronovini ustanovi.

Kteri hočejo to mesto, ali po premiku mesto konceptniga adjunkta z 400 gold. ali morde z 300 gld. letniga priboljška dobiti, nej svoje osvedočene prošnje, če so v deržavni službi, po svojih neposrednjih predpostavljjenih, sicer pa naravnost vsigdar do 12. Februarja t. l. c. k. krajnskimu deželniemu poglavarstvu pošljejo.

V Ljubljani 21. Januarja 1851.

Gustav grof Chorinsky l. r.
deželni poglavar.

Št. 15698. Razglas. (7.) 2

Ravnanje s tistimi pri sadanji izbéri vojaških novincov, kteri se starosti za vojašino niso dosegli, in se oglašijo za vloženje takse za oprostenje vojaške službe.

De se mogočim dvombam gledé ravnanja s tistimi v okom pride, kteri se starosti za vojašino niso dosegli, in se oglašijo za vloženje takse za oprostenje vojaške službe, se ustanovi, de se zamorejo take osebe po predpisu od 23. Grudna 1849 (razglašnim v deržavnim zakoniku leta 1850 IV. delu št. 5) vselej z vložanjem takse vojašine rešiti, brez de bi se izkazali, kakor predpis od 27. Listopada t. l. št. 25972 za sadanjo izbéro novincov ukaže.

Te osebe se pa smejo od števila novincov utične županije ali srečkovanskiga okraja še le potem odsteti, ko so že res v starost za vojašino predpisano stopili.

Ta od ministerstev za vojaštvo in znotrajnih opravil sklenjena naredba se da z ozéram na razglas poglavarstva od 30. pr. m. štev. 15353 sploh na znanje.

V Ljubljani 10. Grudna 1850.

Chorinsky l. r.
poglavar.

Št. 15505. Poziv (6.) 2

na ljudomile prebivavce Ljubljanskiga glavniga mesta in Krajnske kronovine.

Ker je zavoljo sile sadanjiga časa treba bilo, armado zlo pomnožiti, je tudi posebnih pomočkov za preskerbljenje bolnih vojakov treba.

Med tem, ko je v c. k. ministerstvo znotrajnih opravil od 2. t. m. št. 6446 primerno poskerbelo, de je za zdravniško pomoč skerbljeno, je tudi želja izgovorjena bila, de se prebivavci glavniga mesta in cele kronovine pozovejo, de bi obez, cofanic i. t. d. podarili, de bi se vojaške bolnišnice na vojski s temi rečmi dostojno previdile.

Prepričan, de bodo o taki priložnosti verli prebivavci te kronovine svojo vselej skušeno domoljubnost zopet pokazali, se obernem k vsim blagodušnim človekoljubam in zlasti k dobrodelnim, milosercnim prebivavkam naše cele kronovine in njeniga lepiga glavniga mesta s prošnjo, imenovane darove za bolne vojake po mogočosti obilo zberati in jih ali naravnost, ali pa po svojim okrajnim glavarstvu ali po tukajšnjim mestnim magistratu c. k. vojaški komandi blagovoljno poslati.

V Ljubljani 4. Grudna 1850.

Št. 14766. Poziv. (1.) 3

Po naznanjenju c. k. ministerstva znotrajnih opravil od 7. t. m. št. 24052 je 26. vel. Serpana t. l. večji del Sent Lorenškiga terga v Bruneškim okraju na Tiroljskim pogorel. Kakor je gosposka prevdarila, je prebivavce silna škoda zadela, ki 100,000 gld. znese.

Gospod tiroljski deželni poglavar, kteri je ta prevdarek predložil, je ob enim prošnjo podložil: v krepko podporo silno siromaških

prebivavcov privoliti, de bi se mili darovi v nekterih drugih kronovinah cesarstva zberali.

Gospod minister je o velikosti škode to prošnjo dovolil, in jez se obernem na znano ljudomilost prebivavcov Krajnske dežele za mil pripomoček za nesrečne Sent Lorenčane s pristavkam, de bodo gospodje duhovni pastirji in vrednik „Časnika“ mile darove prejimali.

V Ljubljani 12. Listopada 1850.

Chorinsky l. r.
poglavar.

Št. 15505. Poziv (5.) 2

na zdravnike, v vojaško zdravniško službo stopiti.

Ker zdravnikov pri armadi manjka in ker je treba, jo z njimi previditi, je gospodu ministru znotrajnih opravil priložnost dalo, mene z v. razpisom od 2. t. m. št. 6446 po najvišjim zaukazu pozvati, na civilne zdravnike te kronovine brez odloga poziv razpisati, v vojaško zdravniško službo stopiti.

Ko tadaj z nazočim ta poziv razpišem, se opert na skušnje poslednjiga časa, v kterim je toliko zdravnikov svojo domoljubnost s svojo nevtrudljivostjo pri armadi v vojski in v vojaških bolnišnicah tako slavno pokazalo, svesto nadjam, de bodo tudi zdaj glas domovine slišali in njenim vojakom v pomoč prišli.

De se to po mogočosti lahko stori in tistim, kteri v vojaško zdravniško službo stopijo, ali se tudi le za čas vojske va-njo zapisejo, o službi in po nje končanju primerne hasni prigotovijo, je Njegovo Veličastvo dovoliti blagovolilo:

1. De bo verh veliko večjih prejemsin, ki so bile z n. v. sklepam od 30. pr. m. vojaškim zdravnikom c. k. armade dovoljene in v Dunajskim časniku 1. Grudna t. l. razglašene, tudi vsaki na kakim cesarskim vseučilišu graduiran ali poterjen zdravnik, kteri se za resen vstop v vojaško zdravniško službo oglaš, in ali le za čas potrebe ali za več časa za vojaško zdravništvo popolnoma prišeže, za napravo obleke in zdravniškiga orodja še plačilo poverh prejel, in sicer:

Vsaki doktor ali magister sto in petdeset goldinarjev dobr. denarja, vsaki patron ranočelstva sto gold. dobr. den., in vsakteri, kdor toliko zdravniških vednost ima, de more po obstoječih pravilih vojašk zdravnišk pripomočnik biti, šestdeset gold. dobr. den.

2. De se bo med tistimi civilnimi zdravniki, kteri, brez de bi popolnoma med vojaško zdravništvo stopili, sam za čas v vojaških bolnišnicah službo prevzamejo, doktorjem po tri gold. dobr. den., magistram ali patronam ranočelstva pa en gold. in 30 kr. dobr. denarja na dan plačevalo, potem de se bodo, ako zvnaj svojiga navadniga stanovanja vojaško službo opravljajo, zastoj na mesto svojih opravkov vozili in tam primerno stanovanje dobivali.

3. De se bo pri podelitvi civilnih zdravniških mest na tiste zdravnike posebno gledalo, ki so ali kot pravi vojaški zdravniki v armadi služili, ali pa le kaj časa v vojaških bolnišnicah službo opravljali, dalje, de se bo vsakimu, kteri odslej na novo v vojaško službo stopi, službno mesto v civilnim, ki bi mu bilo morde v času, ko je pri armadi služil, podeljeno, kadar iz vojaške službe stopi, prihranilo.

4. De se bodo izverstne službe s poslavljenji plačevale, in

5. De bo vdova praviga vojaškiga zdravnika, kteri bi med časom svoje službe in zavoljo nje umreti vtegnil, pravilni penzion, vdova zdravnika pa, ki samo za plačilo na dan služ, primernu leten poboljšek dobivala.

Tisti zdravniki, kteri se hočejo v ta poziv vdati in ali popolnoma v vojaško zdravniško službo stopiti ali pa samo za kaj časa v vojaških bolnišnicah službo opravljati žele, se imajo tadaj pri tukajšni c. k. deželni vojaški komandi ustno ali pismeno oglasiti, in z dokazi, de so za to vgodni, dostojno izkazati.

V Ljubljani 5. Grudna 1850.

Št. 58/D.D. Oznanilo. (14.) 1

c. k. ljubljanskiga kantonskiga poglavarstva. Zadevajoč naznanovanje dohodnine za leto 1851.

Ker je že čas, po oznanilu c. k. dačniga vodstva za Krajnsko od 20. novembra 1850 kje je bil na 31. decembra 1850 odločen, za naznanenje dohodnine za vladno leto 1851 pretekel, brez da bi bile vse naznanila do zdaj dospela, se toraj za vse tiste, ki imajo dohodnine plačevati in tega še niso naznanili, 10. februar 1851 za tisti dan naznani, do kteriga se bo s prisiljenjem še čakalo.

Kdor pa do tistiga časa predpisane povedbe ne opravi, se bo brez odloga kaznoval s petimi goldinarji v srebru, kar se opera na 32. §. najvišjiga dohodninskiga patenta od 29. oktobra 1849. Glede povedba veljajo še tiste postave kakor lansko leto z to edino premembo, de, čisti dačni splošni dohodek zvediti, se je ravnat po letih 1847, 1848 in 1849 in de tisti, ki se misli zljajšanja razpisa visociga c. k. ministerstva denarstva od 18. aprila 1850 št. 5034 poslužiti, more na podlagi pretekliga leta, t. j. leta 1850 sirove prejemke in čisti dohodek vestno naznaniti.

De se zmote ne prigode, se opomne, de se pod sirovemi prejemki vsaki opravek brez odštete opravkinih izdaj razume.

Za čisti dohodek pri kakem opravku se nima tisti imeti, ki ostane, ako se vse izdaje odrajtajo, ki je toraj le čisto prihranjenje, ampak tisti znesek, ki ostane od sirovih prejemkov, ako se obertniške in opravilske izdaje odrajtajo. Toraj se imajo pri kaki obertnji sicer tiste izdaje odrajtati, ki vstanejo iz preskerbljenja potrebnih obertnijskih priprav, delavcov in enakih izdaj, ki iz obertnije izviraajo, ne pa preskerbovanje družine, hišne potrebe itd.; ker ravno te izdaje, ako se jemljejo iz doneskov obertnije ali kupčije, že kažejo na čisti donesek obertnije.

Kar posebno osebe, dohodnini podveržene zadene, se mora od vsakiga opravka, ki je dohodnini podveržen, posebna povedba vložiti, skupne povedbe niso dopušene. Le tiste osebe ki so v poslednji dohodninski red vverstene, so izjete izročnja povedbe; ako bi vendar kdo več obertnij imel, se morajo od vsake obertnije posebej, če so tudi te obertnije v poslednji dačni red vverstene, povedbe in sicer od vsake obertnije posebej vložiti.

Ako kdo svojo obertnijo ležati pusti, ga to ne izjame izročnja povedbe; to naj se v opombni rubriki napelje.

Tisti znesek, ki se pod rubriko ponudna dohodnina napelje, se pri tukajšni vradii tako razume, de ga napeljavec hoče zraven dozrajniga dobitniga davka odrajtati.

Glede dohodkov letnih obstoječih prejemsin za to ali uno službo se opomne, de morajo take prejemsine, ako jih izplačujejo oskerbniske, življenovarstvene naprave ali druge osebuje osebe, ne le tisti, ki jih prejemaajo naznaniti, ampak tudi imenovane denarnične naprave in osebuje osebe imajo predpisane oznanila izplačanih prejemsin izročiti. Tisti, ki take prejemsine dobivajo, imajo z D naznamovan presek porabiti, in rubrike IV. V. in VI. ostanejo prazne, v rubriki VII. se naznani prejeti letni donesek in v rubriki VIII. tista denarnica ali tista osebuja oseba, ki plačuje; denarnice in osebuje osebe imajo kakor je bilo zgorej omenjeno, presek E porabiti.

Glede v tretjem redu z davkam obloženih dohodkov obresti posojil in manjših dolgov se opomne, de se morajo obresti deržavnih dolžnih pisem kakor osebujujih naznaniti, in de le isting v blagu ni treba napovedati, in sicer le takrat, ako petpercentno odštete obresti dosežejo.

Od dobe, na ktero se ima pri tem gledati, se opomne, de se imajo obresti in dohodki po premoženju in dohodkih od 31. oktobra 1850 naznaniti.

Naznanilni listi se zamorejo pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani in pri c. k. dačnih vradnijah v Ljubljani in na Verhniku dobiti.

C. k. kantonsko poglavarstvo
v Ljubljani 13. januarja 1851.

Tomaz Glancnik.

(18.) **Oznanilo.**

Visoko c. k. ministerstvo kupčije, je 17. kimovca lanskiga leta šte. 5531/H Topliški srenji pri Novim mestu, semnje prestavit dovolilo. Po visokim ministerskim ukazu, bodo na Toplicah za prihodnje čase, semnji:

1. v četertik po sv. Matiju. 2. v četertik po sv. Florjanu. 3. v četertik pred velšarnam. 4. v četertik po Roženkranski nedelji.

Ako pa sv. Matija, ali sv. Florijan na četertik pride, bo semenj potlej v prihodnji četertik.

Prestojništvo Topliške županije
mesca prosenca 1851.

Jožef Sterniša,
župan.

Martin Gimpel,
svetovavec.

(162.) **O k l i c**

nekdanjim podložnikom Gradaške in Vinške grajšine se da na znanje, de je visoko c. k. ministerstvo po ukazu od 9. velikiga serpana in 29. kimovca 1850. zapovedalo, de se imajo grajšinam vsi urbarski dolgovi, ktere so jim njih nekdanji podložni noter do konca leta 1847 dolžni ostali, z lepo poplačati, scer se bojo s tožbo iztirjali. Gori imenovana ukaza visokiga ministerstva lahko vsak sam bere, ker sta bila že davno po državnim zakoniku in vladnim listu CIX. in CXXIX. številka 326 in 369 vsakimu na znanje dana.

Ako bi se primerilo, de bi bilo treba poprej imenovane davkine dolgove s tožbo tirjati, bi se znalo zgoditi, de bo marsikteri toženec za pravdne stroške (unkostinge) mogel več plačati, kakor dolg znese. De tedej kdo v škodo ne pride; se s tem oklicam vsim tistim na znanje da, ki so Gradaški ali Vinški grajšini na denarnih ali naturnih urbarskih davšinah na desetini ali na kakih drugi davšini do konca leta 1847, na prepisih pa do 7. kimovca 1848 kaj dolžni ostali, de naj te dolgove gotovo do konca Prosenca leta 1851 oskerbništva Gradaške in Vinške grajšine odrajtajo, scer bo imel vsak sam sebi pravdne stroške za uho založiti in bo k temu plačilu z tožbo primoran.

Oskerbništvo Gradaške in Vinške grajšine.
V Gradcu 9. Grudna 1850.

št. 148. **Oznanilo.**

Po odločbi visokiga c. k. ministerstva za kupčijo, obertnijo in javne stavbe od 26. pr. m. št. 6425/c se nimajo časopisi, ki v zvezkih enkrat v tednu, ali v 14 dneh, ali na mesce ali še čez dalji čas na svitlo pridejo, z navadnimi časopisnimi marki pošiljati, ampak pri poštni poslatvi se ima z njimi ravnati, kakor z poslatvami pod križnim zavitkam.

Od takih zvezkov se mora tedaj z potrebnimi markami 1 krajc. za lot brez razločka odrajtati.

Kar se s tem posebno zadevajočim vredenstvam z pristavkam naznani, de se bo visim poštnim vradnijam naročilo, se po tem ravnati.

C. k. poštno vodstvo
v Ljubljani 15. januarja 1851.

C. k. poštni vodja
Hoffmann l. r.

št. 155. **Naznanilo**

Za sodniški in dačni okrog Lože se bo z 10. februarjem t. l. c. k. poštna ekspedicia za zdaj v Starem tergu napravila.

Pečala se bo z preskerbovanjem pisemskih in vožnih poslatev, z poslednjimi do teže treh liber, v vsakdanji zvezi bo stala z poštno vradnijo v Planini in sicer tako, de bo pešni pot vsakdan ob 12^{1/2} iz Stariga terga šel, v Planini prenočil, in drugo jutro se zjutraj ob šestih spet iz Planine v Stari terg povernil.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo
v Ljubljani 20. januarja 1851.

C. k. poštni vodja
Hoffmann s. r.

št. 5684. **Oznanilo.**

Po naredbi visokiga c. k. ministerstva kupčije morajo po časopise od 1. januarja 1851, ki se pošiljajo s porabo časopisnih mark prejemniki na pošto priti, in se le takrat, ako prejemnik naravnost tirja in pol krajcarja za izročbo eniga iztisa plača, na dom pošlejo. Pri poštnih vradnijah, kjer so plačani pismenosti, kar je v tej kronovini zdaj samo v Ljubljani, naj tisti, ki želé, de bi se jim časopisi na dom poslali, pismeno naznanijo in natanjko svoje ime in stanovanje tukajšni poštni vradnii razodenejo in pri tej priložnosti tudi izročnino naj manj za en mesec odrajtajo.

Poštna vradnija bo izročnino v zapisnik vzela, in tistim, ki izročnino odrajtajo, plačilni list dala. Ako ravno tisti prejemnik, izročnino že v drugo plača, ni treba, de bi to pismeno storil, in dobil bo le plačilni list z ozeram na prvo vpisanje.

Kar se s tem sploh na znanje da.

C. k. poštno vodstvo v Ljubljani
12. decembra 1850.

št. 4952. **Oznanilo.**

C. k. viši vodstvo za komunikacijo je z visokim razglasam od 17. novembra t. l. št. 9653/B. naznanilo, de se po ukazu visokiga c. k. ministra kupčije glede odmerjenja odrajtvila od predalov za dopisave §. 11 odločb pismenine od 26. marca 1850 toliko premeni, de se namesti dozdajniga eniga krajcarja za vsako dopisavo od 1. januarja za predal, v kterim se imajo po želji prejemnikov dopisave, ki nanje pridejo, shraniti, neglede na število prišlih dopisav, za vsak mesec 1 goldinar od predala odrajtati.

Pri tem veljajo sledeče odločbe.

1. Odrajtvila se plačajo naprej za pol leta, namreč od 1. janarja do 30. junija, in od 1. julija do konca decembra.
2. Ako se predal odpre med tekočim pol letam, se odrajtvalo plača le za druge mesce do začetka prihodniga pol leta.

3. Odrajtvila in plačilne liste ima predstojnik zadevajoče vradnije priskerbovati. Vsak, ki kak predal tirja, mora lastnoročno svoje ime in čas, za kteriga je odrajtvalo plačal, v zato napravljeno rubriko zapisnika zapisati, potem se list izreže in njemu kakor plačilni izroči.

Ako je za dopisnike, ki si mnogo dopisujejo, že samo na sebi koristno pisemski predal imeti, ker zamorejo pisma koj ko pridejo, na pošti dobiti, brez de bi mogli se le nanje čakati, de se jim domu prinesejo, kar se ne more vselej naenkrat zgoditi, je ta naprava posebno glede dopisav, ki zvečer na pošto pridejo, pri pomanjšanem odrajtvilu toliko bolj koristna, ker se pisma po zimi ne morejo že zvečer na dom izročiti, nasproti pa se do pol osmih zvečer pri poštni vradnii izročujejo in stem je mogoče na pisma, ako se zlo mudi, že drugo jutro odgovoriti.

Kar se s tem sploh na znanje da.

C. k. poštno vodstvo.
V Ljubljani 9. decembra 1850.

Hoffmann l. r.

(14.)

Pri *Ign. št. Kleinmajerju* in *Fedoru Bambergu* je na prodaj:

Potovanje po beli reki.

Po izvornim rokopisu velikiga vikarja srednje Afrike

Dr. Ignacia Knobleherja.

Zdelal in posloveniti dal

Dr. V. F. Klun.

Čisti dohodek je v podporo misionarjev v Afriki namenjen.

Cena 10 krajcarjev.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 25. Prosenca 1851.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 95^{1/2}
» » » » 4 1/2 » » 83^{1/4}

Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, kroških, krajnskkih, goriških in dunajske višje kamorne uradnije.

Bankne akcie po 1140 gold. v srebru.
» » » » 4 » » 74^{1/2}

Dnarna cena 25. Prosenca 1851.

V dnarnju
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 33^{1/2} gld.
Srebra » » » » 30^{1/2} »

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Gradcu 22. Prosenca:

37. 69. 24. 5. 82.

Na Dunaju 22. Prosenca:

76. 34. 14. 53. 48.

Prihodno srečkanje bo v Gradcu in Dunaju 5. in 15. Svečana.